

СТАНОВИЩЕ

върху материалите, депозираните от гл.ас., д-р Петър Пламенов за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност "доцент" по ПН 2.3. Философия (Естетика) към Философския факултет на СУ „Св.Климент Охридски“

от проф., д-р на философските науки Нонка Богомилова

I.Образование, преподавателска и изследователска дейност на кандидата: общо описание

В периода 1997 – 2008 г. Петър Пламенов последователно придобива образователните степени „бакалавър“ по българска филология, „бакалавър“ по културология, „магистър“ по литературознание и научната степен „д-р по философия“ – естетика – с докторска теза „Тялото-текст“. В периода 2002-2012 г., преди да заеме академичната длъжност „главен асистент“ във ФФ на СУ – февруари 2013 г. – той е редактор и сътрудник в няколко, предимно електронни медии, вероятно мотивиран от придобитата втора специалност по журналистика. Прави добро впечатление, че в този период и до момента д-р Петър Пламенов развива богата и разностранна публикационна, преподавателска и изследователска дейност.

1.Научноизследователска дейност

В рубриката „Научни публикации“ кандидатът е посочил 1 монография, носеща заглавието на докторската му дисертация (*Тялото текст*, УИ „Св. Кл.Охридски“, 2018 г.) и 8 статии, 5 от които в списание *Философски алтернативи*. Взел е участие с доклади в национални и международни научни конференции, изнасял е публични лекции, както и е предоставил списък на научни разработки, но без сведения за тяхното публикуване или за формата, в който са реализирани (напр. институционализиран индивидуален или колективен изследователски проект и пр.). Макар повечето от поменатите научноизследователски форми да са свързани със сферата на изкуствознанието, оперативната критика и естетиката, прави впечатление отсъствието на обединяващ тези разностранни изяви тематичен и концептуален акцент.

Кандидатът не е предоставил изисквания се за случая списък на евентуални цитирания на публикациите му.

2.Преподавателска дейност

Учебните курсове, които кандидатът чете пред студенти от специалност Философия, Психология, Педагогика, Спорт и др., както и пред магистърските програми към ФФ – Философия и литература на английски език, Философска антропология и др. – са свързани с шифъра на академичната длъжност, за която кандидатства: Естетика; Естетика. Въведение и история на естетическите учения; Въведение в естетиката. Той е подготвил и редица избираеми курсове, свързани с по-тясно специализирани проблеми по доста разностранни и разнолики теми.

3. Други видове дейности

На водещо място в автобиографията си кандидатът е поставил дейности и получени награди в областта на поезията, режисурата, публикуването на отзиви и рецензии за текущи събития, предимно в областта на музиката и танца. Сама по себе си похвална, тъй като според законите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент” в научноизследователско и образователно направление (в случая „Философия”), художественотворческата дейност на кандидата не е сред основните елементи, формиращи оценката на достойнствата му за заемане на тази длъжност, ще обърнем внимание предимно на съществените им измерения.

II. Коментар и оценка на монографията, представена за заемане на академичната длъжност „доцент”

Ще се спрем по-обстойно върху представената от д-р Пламенов за участие в конкурса монография, носеща заглавие *Обещанията на интересното. Естетическият обрат във философското наследство на Артур Шопенхауер* (УИ „Св.Кл.Охридски”, ISBN 978-954-07-4498-8, 2018 г., 326 стр.; заедно с Приложенията и Библиографията – 352 стр.) поради нейното законово дефинирано важно значение в оценката на достойнствата на кандидата за заемане на тази академична длъжност.

A. Творчески сполуки и постижения в монографичния труд:

1. Центриране на изследователското внимание около предизвикателната в теоретично отношение и недостатъчно разработена у нас категория „интересно” в творчеството на А.Шопенхауер. Тя придобива и конкретна актуалност в контекста на някои форми на масовото изкуство днес.
2. Разглеждане на тази категория в контекста на цялостното творчество на А.Шопенхауер, което авторът задоволително познава и по-специално в рамките на сложна констелация от естетически интерпретирани категории и феномени: красота, съзерцание, тяло, музика, хармония, грация и др.
3. Проблематизиране и опит за допълнително аргументиране на въпроса за (не)естетическия статут на категорията „интересно” чрез представяне и коментар на основните естетически категории у А.Шопенхауер в контекста на философското му наследство като цяло.
4. Коментар и интерпретация на духа и смисъла на естетиката на А.Шопенхауер като единно цяло, разгледана като важна част от цялостната му философска система. Особено детайлно и в контекста на историко-философската традиция са разгледани въпросите за красотата, съзерцанието, музиката и др.
5. Разглеждане и анализ на тези въпроси в хоризонта на континуитет и реплика към определени историко-философски традиции: античната, немската класическа философия, някои постмодерни интерпретации и др.

6. Безспорно важни за труда и полезни за неговия читател са и приложенията: преводът на *За интересното* от А. Шопенхауер и Лексикон на специфичните понятия във философията на А.Шопенхауер.

Б.Критични бележки и коментари

1. Централното понятие на монографията – „интересно” – изисква по-добро изясняване и дефиниране от кандидата: то е представено ту като свойство на творбата (както е у Шопенхауер), ту като психическо състояние на реципиента/субекта и/или самото то като демиургичен субект, използвано е и във всекидневното му значение.

2. Семантичният обем и антропологичният хоризонт на понятието „интересно” е разширен, почти универсализиран без необходимата убедителна аргументация: от характеризиращо „широката публика” в конкретен културен контекст, търсеща забавление, развлечение (както е у Шопенхауер) до положено в „изначалната човешка ситуация” като „панкатегория на човешкото”, засягаща „цялото хуманитарно поле”, притежаваща „естетическа всеобхватност”(с.26, 30,33). Тази лична авторова „операция” с понятието е приписана, макар и с уговорки на самия Шопенхауер на основата на атрактивна, но концептуално недостатъчно убедителна реторика: че Шопенхауер прави това „хипотекстуално” „имплицитно”, „интуитивно”, „несъзнателно” (с.80 и др.).

3. Макар и да са свързани по принцип, антропологичният и естетическият пласт в монографията не са коректно разграничени: авторът ѝ не успява да удържи последователно и докрай естествено следващата от заглавието и целите на труда естетическа доминанта на анализа.

4. При следване на една от основните цели на монографията – проблематизиране и аргументиран отговор на въпроса за (не)естетическия статут на интересното – също е допуснато преливане и смесване на двата пласта: естетическия и антропологичния. Приписването на категорията интересно на същностно антропологичен статут в контекста на философската антропология служи на автора на труда за утвърждаване, макар и условно, на нейния естетически статут (80, 81, 112, 114, 116 и др.), отказан ѝ от Шопенхауер.

5. Без да е аргументирано достатъчно философски убедително, разширеното, универсализирано (по отношение на концепцията на А.Шопенхауер) третиране на понятието „интересно” дава възможност на кандидата да го открие „имплицитно”, „хипотекстуално” и пр. в различни изкуства, естетически и антропологични феномени, литературни жанрове и пр., макар че А.Шопенхауер го свързва единствено със словесните и по-конкретно – с драматургията и епоса.

6. Тази „експанзия” на понятието „интересно”, позволена му от автора на разработката постига и един (не)очакван резултат – на „първо четене” като че успява да свърже, да обедини в единен тематичен масив отделните фрагменти на труда. Без тази волна

експанзия на понятието „интересно” те биха си останали (и по същество са си останали) това, което са: сами по себе си информативни и словесно атрактивни културологични есета, но до голяма степен автономни и недостатъчно солидни като концептуални единици.

7. Вместо тези словесно изкус(тве)ни мостове, които гради между интересното и множество естетически понятия, авторът можеше да се възползва от друга плодотворна линия на анализ, която би затвърдила статута на интересното като основна категория в неговия труд: това е Аристотеловата интерпретация на трагическия характер и трагическия катарзис в „Поетика” (макар че произведението е цитирано няколко пъти в текста). Там може да бъдат открити аналогии и може да бъдат концептуализирани различия с доста близки по смисъл понятия от интерпретацията на интересното у Шопенхауер – „правдоподобност”, „съчувствие/състрадание”, „идентификация” на зрител и герой, „широка публика”. Повечето от точките в частта „Таксономия на интересното” е можело да бъдат поставени и разгледани в контекста на Аристотеловата интерпретация. Би се получило наистина нещо интересно.

8. Пропуски и празноти в общата философска култура: доказателство за това е най-теоретичната, но и най-слабата част в труда – частта за естетическите категории в началото му. В добавка: една от най-често използваните в труда философски категории в протежение на целия текст е написана философски неграмотно.

9. Непознаване и неуважение към граматическите правила на родния език (тази констатация се отнася предимно за първите части на труда); небрежност в изписването на имена на отделни автори, на преводачи, на някои от заглавията на книги на чужд език; представяне на библиография с трудове, много от които не са цитирани или даже споменати в текста.

Заключение:

Трудът показва културологична ерудиция, красноречие, познаване на творчеството на А.Шопенхауер, на определени фрагменти от философската традиция, но заедно с това и сериозни дефицити в изследователския капацитет за философско и понятийно-коректно осмисляне на проблематиката; за ясно разграничение между тезите на обекта на изследването (в случая – на А.Шопенхауер) и на субекта на изследването, тоест на самия автор на монографията. Проявен в живото слово на преподавателя, подобен изследователски профил обикновено предлага много Патос, но в недостатъчна степен Етос и Логос, ако използваме за случая триадата в Аристотеловата „Реторика”. Но в епохата на масовото образование (и масовото изкуство) вероятно и подобен подход има своята аудитория/”широка публика”. Тази констатация формира до голяма степен основанието ми да не отхвърля кандидатурата на д-р Петър Пламенов за заемане на академичната длъжност „доцент”.

С уважение: Н.Богомилова

09.11.2018 г.